

Nr 22

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning, m. m.

I en den 13 februari 1959 dagtecknad proposition, nr 58, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogat förslag till lag med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning,

dels ock medgiva, att riksbanken må för tiden från och med den 1 juli 1959 till och med den 30 juni 1960 vara fritagen från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att, om förhållandena därtill ger anledning, före utgången av nämnda tid återupptaga inlösningen av bankens sedlar.

Berörda lagförslag är av följande lydelse:

Förslag

till

Lag

med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning

Härigenom förordnas, att under tiden från och med den 1 juli 1959 till och med den 30 juni 1960 skola, i stället för vad i 9 § och 11 § första stycket lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank finnes stadgat, följande särskilda bestämmelser lända till efterrättelse.

1 §.

Riksbanken må utgiva sedlar till ett belopp av högst sextusenåttahundra miljoner kronor.

2 §.

Därest så med hänsyn till utomordentliga omständigheter prövas nödigt må Konungen, under tid då riksdagen ej håller session, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd med fullmäktige i riksgäldskontoret medgiva riksbanken att utgiva sedlar till ett belopp av ytterligare högst sjuhundra miljoner kronor. Dyligt av Konungen lämnat medgivande skall, därest detsamma icke godkännes av riksdagen inom tjugu dagar från början av nästföljande session, efter utgången av nämnda tid upphöra att gälla.

3 §.

Som riksbankens metalliska kassa skall räknas allt riksbanken tillhörigt guldmynt och omyntat guld.

I skrivelse den 29 januari 1959 har *fullmäktige i riksbanken* gjort framställning rörande fortsatt provisorisk lagstiftning om riksbankens sedelutgivning ävensom hemställt om fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld. Över framställningen har, efter remiss, yttrande avgivits av *fullmäktige i riksgäldskontoret*.

Beträffande innehållet i bankofullmäktiges skrivelse och riksgäldsfullmäktiges remissyttrande får utskottet hänvisa till propositionen.

Föredragande departementschefen har anfört följande.

Lagen den 2 maj 1958 med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning — vilken gäller i stället för riksbankslagens stadganden i motsvarande hänseende — innebär, bland annat, att riksbanken må utgiva sedlar till ett belopp av högst 6 600 miljoner kronor. 1958 års lag har — liksom föregående lagstiftning på området — provisorisk karaktär och har tillkommit i avbidan på att en definitiv reglering av sedelutgivningsrätten kommer till stånd.

Såsom framgått av den tidigare lämnade redogörelsen äger frågan om den framtida regleringen av riksbankens sedelutgivningsrätt samband med frågan om en ny riksbankslagstiftning. De förslag i ämnet, som särskilt tillkallade sakkunniga framlagt i betänkande år 1955, har — efter remissbehandling — gjorts till föremål för överarbetning inom riksbanken. Detta arbete har emellertid ännu icke slutförts. Med hänsyn härtill har riksbanksfullmäktige hemställt om förlängning av den provisoriska lagstiftningen under ytterligare ett år. Denna hemställan har tillstyrkts av fullmäktige i riksgäldskontoret. Under nu angivna förhållanden tillstyrker även jag att den särskilda lagstiftningen med bestämmelser om riksbankens sedelutgivningsrätt gives fortsatt giltighet för ännu ett år.

Bankofullmäktige har vidare hemställt, att maximibeloppet för sedelutgivningen måtte höjas från nuvarande 6 600 miljoner kronor till 6 800 miljoner kronor. Denna höjning har av fullmäktige ansetts erforderlig för att riksbanken såsom hittills skall kunna hålla en tillräcklig reserv till mötande av eventuella ökningar i sedelbehovet under innevarande år. Förslaget har icke föranlett erinran från fullmäktige i riksgäldskontoret. Då ej heller jag har någon erinran mot detsamma, förordar jag att bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning under tiden den 1 juli 1959—den 30 juni 1960 meddelas genom en särskild lag, utformad i överensstämmelse med 1958 års lag i ämnet, dock med den jämkningen att maximibeloppet för sedelutgivningen höjes till 6 800 miljoner kronor.

Vad slutligen angår guldinlösningsskyldigheten biträder jag bankofullmäktiges förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva, att riksbanken må för tiden från och med den 1 juli 1959 till och med den 30 juni 1960 vara fritagen från skyldigheten att vid anfordran inlösa av

banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för banken att, om förhållandena därtill ger anledning, före utgången av nämnda tid återupptaga inlösningsen av bankens sedlar.

Utskottet

Alltsedan år 1939 har riksbankens rätt att utgiva sedlar varit reglerad genom provisorisk lagstiftning i stället för genom riksbankslagens motsvarande stadganden. Den nu gällande lagen av år 1958, vars giltighetstid utgår den 30 juni 1959, har liksom den föregående lagstiftningen på området tillkommit i avvaktan på en mera definitiv reglering av sedelutgivningsrätten.

Frågan om en mer långsiktig reglering av sedelutgivningsrätten har under den tid den provisoriska lagstiftningen varit gällande behandlats i 1949 års riksbankslagskommittés förslag till ny riksbankslag och genom den ytterligare utredning av hithörande spörsmål, som verkstälts av de år 1951 tillkallade sakkunniga för utredning om reglering av riksbankens sedelutgivningsrätt på längre sikt. Denna senare utredning har i sitt år 1955 avgivna betänkande (SOU 1955: 43) anslutit sig till den av riksbankslagskommittén intagna ståndpunkten, att sedeltäckningsbestämmelserna i nuvarande riksbankslag bör upphävas utan att ersättas med några motsvarande bestämmelser. De sakkunniga har vidare föreslagit definitivt upphävande av riksbankens skyldighet att inlösa sina sedlar med guld. De framlagda författningsförslagen innefattar bl. a. vissa ändringar i § 72 regeringsformen. Betänkandet har sedermera varit föremål för remissbehandling. Bankofullmäktige förklarade sig därvid i avgivet yttrande icke vara beredda att taga ställning till de av de sakkunniga framlagda förslagen, innan en inom riksbanken påbörjad allmän överarbetning av riksbankslagen slutförts och hela frågan om ny riksbankslagstiftning kunde prövas i ett sammanhang.

I sin i förevarande proposition omförmälda skrivelse har bankofullmäktige hänvisat till att frågan om riksbankslagens innehåll och utformning alltjämt är föremål för överväganden inom riksbanken och att fullmäktige ännu icke är i tillfälle att framlägga något förslag om riksbankslagens utformning på nu ifrågavarande och andra punkter.

Med hänsyn härtill vill utskottet icke motsätta sig en förlängning av den provisoriska lagstiftningen för ytterligare ett år och att i samband därmed maximibeloppet för sedelutgivningsrätten höjs från nuvarande 6 600 miljoner till 6 800 miljoner kronor. Utskottet vill dock erinra om sitt i utlåtande nr 23 till 1958 års A-riksdag gjorda uttalande om angelägenheten av att en mera definitiv reglering av sedelutgivningsrätten snarast måtte komma till stånd. Utskottet vidhåller denna sin uppfattning och vill ånyo understryka vikten av att frågan blir föremål för skyndsamt behandling.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag rörande fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 58.

Stockholm den 2 april 1959

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Boo, Mogård, Larsson, Nils Theoder*, Domö, Strandler*, Larsson, Åke, och Danmans;

från andra kammaren: herrar Sköldin, Regnéll*, Andersson i Ronneby, Eliasson i Sundborn, Persson i Appuna, Adamsson, Setterberg i Vilske-Kleva och Boija.

* Ej närvarande vid justeringen.